

Az Amerikai Egyesült Államok története a kezdetektől a polgárháború végéig

Egyetemes történeti szeminárium, BA III. évfolyam
BTTR2730BA

I. A „zarándok atyáktól” az „alapító atyákig”

1. Az észak-amerikai angol gyarmatok létrejötte és betelepülése
2. Az észak-amerikai angol gyarmatok társadalmi, gazdasági és politikai berendezkedése

II. „Mi az Egyesült Államok népe...”

3. Az amerikai forradalom és függetlenségi háború
4. Az Amerikai Egyesült Államok politikai berendezkedésének kialakulása

III. Az Amerikai Egyesült Államok belpolitikai viszonyai az alkotmány elfogadásától a polgárháborúig

5. A belpolitikai élet főbb problémái Washingtontól Andrew Jacksonig (Föderalisták és demokrata-republikánusok, 1787-1828)
6. A belpolitikai élet főbb problémái a „jacksoni demokrácia” idején (Demokraták és whigek, 1828-1850)
7. A belpolitikai élet főbb problémái a negyvenes évek végétől a polgárháború kirobbanásáig (Demokraták és republikánusok, 1850-1861)

IV. Az Amerikai Egyesült Államok társadalma (1787-1861)

8. Rabszolgák, farmerek, munkások, kis- és nagypolgárok, ültetvényesek és gyárosok társadalma; regionális eltérések a társadalom szerkezetében

V. Az Amerikai Egyesült Államok gazdasági fejlődése (1787-1861)

9. A mezőgazdaság fejlődésének főbb tendenciái
10. Az ipar, a kereskedelem és az infrastruktúra fejlődésének főbb tendenciái

VI. Az Amerikai Egyesült Államok külpolitikája és területi fejlődése (1787-1861)

11. Az Amerikai Egyesült Államok külpolitikája és területi fejlődése

VII. A polgárháború (1861-1865)

12. A polgárháború menete és jellege

Prof. Dr. Lévai Csaba
egyetemi tanár

Az Amerikai Egyesült Államok története a kezdetektől a polgárháború befejeződéséig

Egyetemes történeti szeminárium, BA III. évfolyam
BTTR2730BA

Megjegyzés: Az alábbi irodalomjegyzékben **K** jelzéssel azok az alapvető tételek szerepelnek, amelyek ismerte leginkább szükséges a téma megbeszélésében történő aktív részvételhez. A többi tétel elsősorban az adott témát feldolgozó szemináriumi dolgozat készítőjének munkáját segíti.

1. Az észak-amerikai angol gyarmatok létrejötte és betelepülése

Megválaszolendő kérdések:

Miért voltak sikertelenek az első angol gyarmatosítási kísérletek a 16. században? Miért bizonyultak sikeresnek a 17. századi gyarmatalapítási törekvések? Mik voltak a gyarmatosítás angliai feltételei? Mi jellemezte azokat az indián társadalmakat, amelyekkel az európaiak kapcsolatba kerültek és milyen hatással volt rájuk ez az érintkezés? Milyen időbeli „hullámokban” és mikor jöttek létre az észak-amerikai angol/brit gyarmatok?

1. Sellers, Ch.-May, H.-McMillen, N.R.: *Az Egyesült Államok története.* (Maecenas, Bp. 1995. 13-26. o., 30-32. o. **K**)
2. Boorstin, Daniel: *Az amerikaiak: a gyarmatosítás kora.* (Gondolat, Bp. 1991.) 7-197. o.
3. Degler, Carl N. : *Az élő múlt. Milyen erők formálták Amerika mai képét?* (Európa, Bp. 1993.) 17-51. o. **K**
4. Urbán Aladár: *Köztársaság az Újvilágban. Az Egyesült Államok születése, 1763-1789.* (Nemzeti Tankönyvkiadó, 1994.) 11-15. o. **K**
5. Szuhay-Havas Ervin: *Tizenhárom csillag.* (Gondolat, Bp. 1976.) 7-53. o.
6. *Szöveggyűjtemény az Amerikai Egyesült Államok történetéhez 1620-1980.* Szerkesztette: Bódy Pál és Urbán Aladár. (Dialóg Campus, Budapest-Pécs, 2001.) 53-62. o.
7. *Kora újkori egyetemes történeti szöveggyűjtemény.* Szerkesztette: Poór János. (Osiris, Bp. 2000.) 274-76. o., 284-87. o., 433-35. o. **K**
8. Paul Aron: *Megoldatlan rejtélyek az amerikai történelemben.* (Palamart, Bp. 2001.) 51-66.o.
9. Borsányi László: *Hontalanok hazájukban. Az első amerikaiak történelme Észak-Amerika történetében (XVII-XIX. század)* (Helikon, Bp. 2001.) 15-36. o.
10. Bonnischen, R. – Schneider, A. L.: Amerikai betelepülési elméletek pro és kontra. *KLIÓ-Történelmi szemlésző folyóirat*, 2004/1. 43-48. o.
11. O'Reilly, W.: A külső és belső vándorlás törvényi szabályozása a kora újkori Európában. *KLIÓ-Történelmi szemlésző folyóirat*, 2004/1. 89-94. o.

2. Az észak-amerikai angol gyarmatok társadalmi, politikai és gazdasági élete

Megválaszolendő kérdések:

Milyen regionális eltérések jellemezték az egyes gyarmatok vagy gyarmatcsoportok gazdasági és politikai életét? Mi jellemezte a kialakuló Brit birodalom kormányzati-igazgatási rendszerét? Mi jellemezte a gyarmatokkal kapcsolatos brit gazdaságpolitikát? Mi jellemezte a gyarmatok belső kormányzati rendszerét? „Miről szolt” a híres salemi boszorkányper?

1. Lévai Csaba: *Förtelmes kereskedelem. A rabszolga-kereskedelem és a rabszolgatartó rendszerek kialakulása a kora újkori Észak-Amerikában.* (L'Harmattan – Uránia Ismeretterjesztő Alap, Budapest, 2020.) 206-481. o.

2. Sellers-May-McMillen: i. m. 1995. 26-29. o., 33-51. o. **K**
3. Degler: i. m. 1993. 51-86. o. **K**
4. Boorstin: i. m. 1991. 197-48. o.
5. Szuhay-Havas Ervin: i. m. 1976. 53-93. o.
6. Urbán Aladár: i. m. 1994. 15-37. o. **K**
7. Lévai Csaba: Birodalmi politikák az Atlanti-óceán két oldalán: Magyarország és az észak-amerikai brit gyarmatok összehasonlítása a 18. században. In: Lévai Csaba: *Amerikai történelem és történetírás. Válogatott tanulmányok.* L'Harmattan – Könyvpont Kiadó, Budapest, 2013. 157-172. o.
8. Lévai Csaba: A hétéves háború. A történelem első „világháborúja”. *Rubicon – Történelmi Magazin*, 2022/7-8. 60-67. o.
9. Lévai Csaba: Az észak-amerikai brit gyarmatok. *Rubicon – Történelmi Magazin*, 2023/2-3. 26-35. o.
10. Steinberg, Stephen: *Az etnikum mítosza. Fajok, etnikumok és osztályok Amerikában.* (Cserépfalvy, Bp. 1994.) 11-23. o.
11. Davidson, J. W.-Lytle, M. H. : *A látható és a láthatatlan Salem.* In: *Ugyanők: A tények nyomában.* (Panem-McGraw-Hill, 1995.) 5-30. o.
12. Boyer, Paul-Nissenbaum, Stephen: *Boszorkányok Salemben.* (Osiris, 2002.)
13. Lévai Csaba: Recenzió: *Joyce Appleby: A korai Amerika történeti tanulmányozása a II. világháború után.* KLIÓ - Történeti szemlélő folyóirat, 1995/1. 37-46. o.
14. Lévai Csaba: Recenzió: *Michael Merrill: A „kapitalizmus” helyretétele. Az újabb irodalom áttekintése.* KLIÓ – Történeti szemlélő folyóirat, 1996/1. 31-37. o.
15. Wolf, Eric R. : *Európa és a történelem nélküli népek.* (Akadémiai – Osiris - Századvég, Bp., 1995.) 180-219. o.
16. *Szöveggyűjtemény az Amerikai Egyesült Államok történetéhez* i.m. 2001. 23-52. o., 63-80. o. **K**
17. Timothy H. Breen: Ideológia és nacionalizmus az amerikai forradalom előestéjén. A tanulmányt ismerteti: Lévai Csaba. *Klió-Történelmi szemlélő folyóirat*, 1998/1. 51-56. o.
18. Paul Aron: i.m. 2001. 67-74. o.

3. A függetlenségi háború menete és jellege

Megválaszolendő kérdések:

Miért és mikor éleződött ki az anyaország és az észak-amerikai gyarmatok viszonya? Medtől meddig tartott az „amerikai forradalom”: milyen szakaszok különíthetők el az események menetében és mi jellemezte azokat? Mi jellemezte a függetlenségi háborúban a felek erőviszonyait? Miért nyerték meg a gyarmatok a függetlenségi háborút? Mi jellemezte a háború diplomáciai hátterét? Mit tartalmazott és hogyan értékelhető a háborút lezáró békeszerződés? Hogyan viszonyultak az indiánok és az afro-amerikaiak az amerikai forradalomhoz?

1. Sellers-May-McMillen: i. m. 1995. 52-71. o. **K**
2. Degler: i. m. 1993. 86-94. o. **K**
3. Urbán Aladár: i. m. 1994. 39-235. o.
4. Szuhay-Havas Ervin: i. m. 1976. 93-261. o.
5. *Dokumentumok az Egyesült Államok történetéhez, 1774-1918.* (Tankönyvkiadó, Bp. 1981.) 13-38. o. **K**
6. Davidson-Lytle: *A függetlenség kikiáltása.* In: *Ugyanők: i. m. 1995. 31-55. o.*
7. *Új rend egy új világban. Dokumentumok az amerikai politikai gondolkodás korai történetéhez.* A kötet anyagát válogatta, fordította, szerkesztette, és a jegyzeteket készítette: Lévai Csaba. (Multiplex Media-Debrecen University Press, 1997.) 75-102. o. **K**
8. Lévai Csaba: Az amerikai függetlenségi háború magyar katonája. *BBC History Magazin*, 2022. szeptember, XII. évfolyam, 9. szám, 6-10. o.

9. Lévai Csaba: Az amerikai függetlenségi háború. *Európa az újkorban*. Szerk. Orosz István-ifj. Barta János-Angi János. (Multiplex Media – Debrecen University Press, Debrecen, 2006.) 338-344. o.
10. Armitage, David: *Polgárháborúk. Az eszmékben élő történelem*. Rubicon Intézet, Bp. 2022. 93-101. o.
11. Regan, Geoffrey: *Döntő csaták Szalamisztól a Golf-háborúig*. (Panem-Grafo, Bp. 1993.) 161-172. o.
12. *Szöveggyűjtemény az Amerikai Egyesült Államok történetéhez* i.m. 2001. 87-103. o., 106-109. o., 116-17. o.
13. *Kora újkori egyetemes történeti szöveggyűjtemény*. i.m. 2000. 146-47. o., 146-47. 152 o., 444-446. o.
14. Magyarics Tamás: *Az Egyesült Államok külpolitikájának története. Mítosz és valóság: érdekek és értékek*. (Antall József Tudásközpont, Bp. 2014.) 15-31.
15. Paul Aron: i.m. 2001. 81-86.o.
16. Borsányi László: i. m. 2001. 39-46. o.

4. Az Egyesült Államok politikai berendezkedésének létrejötte

Megválaszolandó kérdések:

Milyen változást eredményezett a gyarmatok kormányzati rendszerében a függetlenségi háború kitörése? Milyen kormányzati berendezkedést hozott létre az ún. Konföderációs cikkelyek? Milyen körülmények vezettek az 1787. évi új szövetségi alkotmány kidolgozásához? Mi jellemezte/jellemzi az alkotmány által létrehozott politikai rendszert? Milyen politikai filozófiák és eszmék hatottak az amerikai forradalmárokra? Forradalom és/vagy függetlenségi háború? Milyen értelemben volt vagy nem volt forradalom az „amerikai forradalom”?

1. Sellers-May-McMillen: i. m. 1995. 65-68. o., 72-84. o. **K**
2. Degler: i. m. 1993. 95-117. o. **K**
3. Urbán Aladár: i. m. 1994. 237-314. o.
4. Urbán Aladár: *Az Egyesült Államok alkotmányának életbe léptetése és első kiegészítései (1789-1791)* Világtörténet, 1988/1. 20-26. o. **K**
5. McDonald, Forrest: *“Mi az Egyesült Államok népe...”* Világtörténet, 1988/1. 3-20. o. **K**
6. Berry, J. M.-Goldman, J.-Janda, K. : *Az amerikai demokrácia*. (Osiris, Bp. 1996.) 57-90. o., 267-70. o., 300-303. o.
7. Mitchell, Ralph: *Az Egyesült Államok alkotmánya. Történet, dokumentum, mutatók*. (Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1995.)
8. *Dokumentumok az Egyesült Államok történetéhez* i. m. 1981. 40-53. o., 57-59. o. **K**
9. *A politikai filozófia története II. kötet*. Szerk. Strauss, L.-Cropsey, J. (Európa, Bp. 1994.) 204-233. o.
10. *Politikai filozófiák enciklopédiája*. (Kossuth, Bp. 1995.) 9-10. o., 153-154. o., 171-172. o., 229-230. o.
11. *Új rend egy új világban...* i. m. 1997. 62-74. o., 124-130. o., 166-206. o.
12. Beard, Charles A. : *Az Egyesült Államok alkotmányának gazdasági értelmezése*. (Európa, Bp. 1988.)
13. Hamilton, A.-Madison, J.-Jay, J. : *A föderalista. Értekezések az amerikai alkotmányról*. (Európa, Bp. 1998.) 5-38. o., 91-100. o. **K**
14. Tocqueville, Alexis de : *Az amerikai demokrácia*. (Európa, Bp. 1993.) 23-41. o., 90-248. o.
15. Lévai Csaba: *Az amerikai liberalizmus alakváltozásai az amerikai történelemben és történetírásban*. Múltunk – Politikátörténeti folyóirat, 1998/3-4. 256-288. o.
16. Vajda Zoltán: *Republikanizmus az Amerikai Egyesült Államok 18-19. századi történetében*. Aetas, 1998/4. 39-68. o.

17. Szöveggyűjtemény az Amerikai Egyesült Államok történetéhez i.m. 2001. 104-105. o., 110-115. o., 118-140. o.

5. Föderalisták és republikánusok (1787-1828)

Megválaszolendő kérdések:

Milyen tényezők vezettek a politikai pártok kialakulásához az Egyesült Államokban? Milyen elvek és politikai gyakorlat jellemezte a demokrata-republikánusokat és a föderalistákat? Mi jellemezte George Washington kormányzatát? Mik voltak Alexander Hamilton gazdasági programjának legfontosabb elemei? Milyen hatást gyakorolt az amerikai belpolitikára a francia forradalom és az európai háború kirobbanása? Mi jellemezte Thomas Jefferson elnökségét? Milyen tényezőknek köszönhetően bomlott fel a föderalista párt? Mi jellemezte James Madison és James Monroe elnökségét? Mi az a „Missouri kompromisszum”?

1. Sellers-May-McMillen: i. m. 1995. 85-106. o., 115-128. o. **K**
2. Degler: i. m. 1993. 97-116. o. **K**
3. Adams, Henry : *Thomas Jefferson első elnöksége, 1801-1805.* (Európa, 1986.) 151-246. o., 499-517. o.
4. *Dokumentumok az Egyesült Államok történetéhez...* i. m. 1981. 60-71. o., 76-78. o., 89-91. o. **K**
5. *Új rend egy új világban...* i. m. 1997. 113-123. o., 131-165. o.
6. Lévai Csaba: „Reszketek hazámért, ha arra gondolok, hogy Isten igazságos.” Thomas Jefferson és a rabszolgaság problémája. *Aetas*, 2001/1. 5-26. o.
7. Ari Helo: Thomas Jefferson republikanizmusa és a történelem progresszív felfogása. *Aetas*, 2001/1. 27-39. o.
8. Hahner Péter: *Az Egyesült Államok elnökei.* (Maecenas, Bp. 1998.) 13-69. o., 77-81. o.
9. *Szöveggyűjtemény az Amerikai Egyesült Államok történetéhez* i.m. 2001. 141-159 o.
10. Paul Aron: i.m. 2001. 87-95.o.

6. Demokraták és whigek (1828-1850)

Megválaszolendő kérdések:

Miért éleződtek ki újból a pártküzdelmek az 1820-as évek közepétől? Mi jellemezte a kialakuló Demokrata és Whig Pártot? Ki volt Andrew Jackson és mi jellemezte az ún. „jacksoni demokráciát”? Miért kerül egyre inkább a belpolitika előterébe a regionális konfliktus és a rabszolgatartás kérdése? Mi jellemezte az 1840-es évek kormányzatait? Mi volt és mit tartalmazott az ún 1850-es kompromisszum?

1. Sellers-May-McMillen : i. m. 1995. 129-140. o., 154-163. o. **K**
2. Degler: i. m. 1993. 146-169. o. **K**
3. *Dokumentumok az Egyesült Államok történetéhez...* i. m. 1981. 96-107. o., 116-119. o., 126-128. o., 136-140. o. **K**
4. Tocqueville : i. m. 1993. 23-41. o., 354-450. o.
5. Hahner Péter: i. m. 1998. 71-75. o., 83-115. o.
6. *Szöveggyűjtemény az Amerikai Egyesült Államok történetéhez* i.m. 2001. 162-173. o.
7. Paul Aron: i.m. 2001. 103-110. o.
8. Vajda Zoltán: Rasszizmus és a fejlődés eszméje John C. Calhoun politikai gondolkodásában. *Aetas*, 2001/1. 72-86. o.
9. Cable, Mary: *A fekete Odüsszeia.* (Kossuth, 1976.)

7. Demokraták és republikánusok (1850-1861)

Megválaszolendő kérdések:

Miért vált az amerikai belpolitika uralkodó témájává a rabszolgatartás kérdése az 1850-es évekre? Mi vezetett a második pártrendszer felbomlásához és a Republikánus párt megszületéséhez? Mi jellemezte a Republikánus és a Demokrata Párt programját az 1850-es években? Ki volt és mit akart John Brown? Ki volt és mit akart Abraham Lincoln? Miért vezetett az unió felbomlásához Abraham Lincoln elnökké választása?

1. Sellers-May-McMillen : i. m. 1995. 167-175. o. **K**
2. Degler : i. m. 1993. 191-197. o. **K**
3. *Dokumentumok az Egyesült Államok történetéhez...*i. m. 1981. 140-041. o., 150-172. o. **K**
4. Davidson-Lytle : John Brown örültsége. In: Ugyanők: *A tények nyomában...*i. m. 1995. 111-137. o.
5. Henry David Thoreau: Rabszolgaság Massachusetts-ben. In: *Polgári engedetlenség és erőszakmentes ellenállás*. Szerk. Missetics Bálint. (Napvilág Kiadó – Humán Platform Egyesület), Budapest, 2016. 48-60. o.
6. Hahner Péter: i. m. 1998. 117-130. o.
7. *Szöveggyűjtemény az Amerikai Egyesült Államok történetéhez* i.m. 2001. 174-186. o.
8. Vida István Kornél: *Abraham Lincoln és az emancipáció kérdése*. Aetas, 2001/1. 165-171.

8. Rabszolgák, farmerek, munkások, kis- és nagypolgárok, ültetvényesek és gyárosok társadalmi regionális eltérések a társadalom szerkezetében

Megválaszolendő kérdések:

Milyen regionális eltérések jellemezték az amerikai társadalmat? Mi jellemezte az Észak, a Dél és a Nyugat társadalmát? Mi jellemezte az új-angliai ipari munkásság életét? Hogyan éltek a farmerek Északon, Délen és Nyugaton? Hogyan éltek a rabszolgák? Mi jellemezte az „ültetvényes arisztokráciát”? Milyen volt az amerikai társadalom európai szemmel? Alexis de Tocqueville és Bölöni Farkas Sándor Amerika képének összehasonlítása.

1. Sellers-May-McMillen: i. m. 1995. 141-153. o. **K**
2. Degler: i. m. 1993. 170-191. o. **K**
3. Adams, Henry: i. m. 1986. 38-151. o.
4. *Dokumentumok az Egyesült Államok történetéhez...*i. m. 1981. 73-75. o., 108-116. o., 121-126. o., 130-136. o. **K**
5. Berlin, Ira-Gutman, Herbert : *Osztályszerkezet és az amerikai munkásosztály fejlődése (1840-1890)*. Történelmi szemle 1983/2.
6. Kolchin, Peter : *Orosz jobbágyság, amerikai rabszolgaság*. KLIÓ-Történelmi szemlélő folyóirat, 1992/2. 86-92. o.
7. Bender, Thomas : *Kapitalizmus és abolícionizmus*. KLIÓ-Történelmi szemlélő folyóirat, 1993/2. 27-34. o.
8. Bölöni Farkas Sándor : *Napnyugati utazás*. (Helikon, Bp. 1984.) 327-330. o., 467-472.o., 474-476. o. **K**
9. Tocqueville : i. m. 1993. 451-562. o., 777-786.o., 805-814.o. **K**
10. J.C. Stagg: Az USA hadseregének társadalmi összetétele (1802-1815). A tanulmányt ismerteti: Vida István Kornél. *KLIÓ-Történelmi szemlélő folyóirat*, 2000/3. 90-95. o.
11. Anbinder, T.: Az éhínség ellen menekülő ír kivándorlók New York Five Point nevű nyomornegyedében. *KLIÓ-Történelmi szemlélő folyóirat*, 2004/2. 127-131. o.

9. A mezőgazdaság fejlődésének főbb tendenciái

Megválaszolendő kérdések:

Milyen tulajdonviszonyok és művelési módok jellemezték az északi, a déli és a nyugati mezőgazdaságot? Csak északon éltek farmerek? Mi jellemezte a rabszolgatartó gazdálkodást?

A rabszolgatartó gazdálkodás megítélése: Gazdaságosan termelő tőkés üzem, avagy hanyatlásra ítélt félféudális birtok? Milyenek voltak az amerikai mezőgazdaság piaci viszonyai a korszakban?

1. Sellers-May-McMillen: 1995. 107-111. o. **K**
2. Mózes Mihály : *Az USA első ipari forradalma (1812-65)*. In : Iparosodás és modernizáció: Tanulmányok Ránki György emlékének. (KLTE, Debrecen, 1991.) **K**
3. Benda Gyula: *New Economic History*. In : Történeti statisztikai tanulmányok 1. (Budapest, 1975.) 261-67. o. **K**
4. Wolf : i. m. 1995. 307-315. o.
5. Steinberg : i. m. 1994. 31-35. o.
6. Mark H. Smith: A polgárháború előtti amerikai Dél időfelhasználása összehasonlító perspektívában. A tanulmányt ismerteti: Lévai Csaba. *Klió-Történelmi szemlélő folyóirat*, 1998/1. 119-126. o.

10. Az ipar, a kereskedelem és az infrastruktúra fejlődésének főbb tendenciái

Megválaszolendő kérdések:

Miért Új-Angliában kezdődött és mi jellemezte az amerikai iparosítást? Volt-e jelentékeny ipar a Délen, s ha igen, akkor mihez képest? Mi volt és miért bontakozott ki a csatorna építési láz az 1810-es években? A folyami közlekedés szerepe az amerikai gazdaság vérkeringésében. Melyek voltak az amerikai vasút fejlődésének főbb sajátosságai a korszakban? Mi jellemezte a vasút és az egyesült államokbeli iparosítás kapcsolatát? A vasút vitte-e előre az amerikai ipari forradalmat?

1. Sellers-May-mcMillen : i. m. 1995. 111-116. o., 164-167. o. **K**
2. Degler: i. m. 1993. 122-133. o. **K**
3. *Dokumentumok az Egyesült Államok történetéhez...* i. m. 1981. 108-111. o., 119-121. o., 123-126. o., 147-150. o. **K**
4. Mózes : i. m. 1991.
5. Benda: i. m. 1975.
6. Eddie, Scott M.: *Ami "köztudott" az igaz is? Bevezetés a kliometrikus történetírás gondolkodásmódjába*. (Csokonai, Debrecen, 1996.) 9-18. o.
7. Brown, Dee : *Vasút a vadnyugaton*. (Kossuth, Bp. 1980.)
8. *Új rend egy új világban...* i. m. 1997. 110-112. o., 137-159. o. **K**
9. Bölöni : i. m. 1984. 330-334. o., 376-378. o., 464-466. o.
10. Tocqueville : i. m. 1993. 569-578. o.

11. Az Amerikai Egyesült Államok külpolitikája és területi fejlődése

Megválaszolendő kérdések:

Kik és milyen szervek intézik az amerikai külpolitikát az alkotmány alapján? Az Egyesült Államok külpolitikájának alkotmányos és kormányzati háttere. Hogyan érintette az Egyesült Államok külpolitikáját a nagy francia forradalom kirobbanása és az azzal járó európai háború? Mi volt az a Louisiana vétel? Miért robbant ki az Egyesült Államok és Nagy Britannia között az 1812-14-es háború? Mi az a Monroe-elv és hogyan született? Miért kapcsolódott szorosan egymáshoz a területi fejlődés és a külpolitika a vizsgált korszakban? Miért robbant ki az 1846-48-as amerikai mexikói háború? Hogyan kapcsolódott a külpolitika a rabszolgatartás kérdéséhez? Mi jellemezte az Egyesült Államok viszonyát az 1848-49-es magyarországi forradalomhoz és szabadságharchoz? Milyen törvények, alkotmányos dokumentumok szabályozták a területi fejlődést és hogyan? Melyek voltak az Egyesült Államok területi fejlődésének főbb fázisai a korban? Mi jellemezte az indiánokkal kapcsolatos kormányzati

politikát a korban? Milyen hatással volt az Egyesült Államok területi fejlődés az indiánok életére?

1. Sellers-May-McMillen : i. m. 1995. 76-77. o., 89-93. o., 98-106. o., 109-110. o., 133-134. o., 154-163. o., 169-1711. o. **K**
2. Degler: i. m. 1993. 117-130. o., 133-145. o., 455-464. o. **K**
3. *Dokumentumok az Egyesült Államok történetéhez...* i. m. 1981. 59-60. o., 66-67. o., 71-76. o., 79-89. o., 91-96. o., 108-113. o., 116-119. o., 121-130. o., 130-132. o., 141-144. o., 147-150. o., 154-159. o. **K**
4. Vecseklőy József : *A csillagsávós lobogó nyomában.* (Magvető, Bp. 1985.) 66-177. o., 203-267. o.
5. Brown, Dee : *A vadnyugat története indiánszemmel.* (Kossuth, Bp. 1973.)
6. *Indiánok és ősi kultúrák Észak-Amerikában.* (Helikon, Bp. 1993.) 224-249. o.
7. Borsányi László: i. m. 2001. 47-120. o.
8. Davis, William C. : *A vadnyugat hőskora, 1800-1899.* (Helikon, Bp. 1994.) 6-43. o.
9. Davidson-Lytke : *Jackson, illetve Turner frontiere.* In : Ugyanők : A tények nyomában...i. m. 1995. 56-82. o.
10. Davidson-Lytke : *A láthatatlan pionírok.* In : Ugyanők : A tények nyomában...i. m. 1995. 83-110. o.
11. Adams, Henry : i. m. 1986. 246-499. o.
12. Gleijeses, Piero : *Az Egyesült Államok és a spanyol-amerikai függetlenségi háború.* KLIÓ-Történelmi szemlélő folyóirat, 1993/1. 100-104. o.
13. Mills, K. T. : *Az USA és Magyarország 1848-49-ben.* KLIÓ-Történelmi szemlélő folyóirat, 1996/1. 115-119. o.
14. Magyarics Tamás: i. m. 2014. 31-95. o. **K**
15. Lévai Csaba: Thomas Jefferson és a diplomácia: az erényes köztársaság fenntartásának külpolitikai feltételei. In: *Diplomácia és nemzetközi kapcsolatok. Amerika a XIX-XX. században.* Szerk. Horváth Empke – Lehoczki bernadett. L'Harmattan, Bp. 2019. 66-76. o.
16. Kökény Andrea: Diplomáciai siker vagy a „sorstól rendelt küldetés”? Texas és Oregon csatlakozása az Amerikai Egyesült Államokhoz. In: *Diplomácia és nemzetközi kapcsolatok. Amerika a XIX-XX. században.* Szerk. Horváth Empke – Lehoczki bernadett. L'Harmattan, Bp. 2019. 77-92. o.
17. Kökény Andrea: Az 1846-1848-as amerikai-mexikói háború és megítélése. *Világtörténet*, 40. évfolyam, 2018/1. szám, 23-44. o.
18. Vajda Zoltán: „Mexikó számunkra a tiltott gyümölcs”. John C. Calhoun, a mexikói háború és a korlátozott expanzió ideológiájának természetrajza. *Világtörténet*, 40. évfolyam, 2018/1. szám, 45-66. o.
19. Hahner Péter: Az 1848-as kaliforniai aranyláz történelmi jelentősége. *Világtörténet*, 40. évfolyam, 2018/1. szám, 67-78. o.
20. Paul Aron: i.m. 2001. 111-117.o.
21. Clark, C.L.: A függetlenség előtti Texas. *KLIÓ-Történelmi szemlélő folyóirat*, 2004/3. 115-117. o.

12. Az amerikai polgárháború menete és jellege

Megválaszolandó kérdések:

Miért robbant ki és milyen célokért zajlott az amerikai polgárháború? Miért pusztult el több mint 600 000 ember? Mi jellemezte a felek erőviszonyait? Milyen tervekkel vágtak neki a résztvevő felek a háborúnak és miként módosultak azok? Az első „modern háború” volt-e az amerikai polgárháború? Mi jellemezte a polgárháború diplomáciáját? Grant és Lee meg a többiek: a háború kiemelkedő katonai vezetői. Nyerhetett volna-e a Dél? Milyen tényleges

szerepet játszottak a magyarok az amerikai polgárháborúban?

1. Sellers-May-McMillen : i. m. 1995. 176-188. o. **K**
2. Degler : i. m. 1993. 198-202. o. **K**
3. Sandburg, Carl : *Abraham Lincoln*. (Gondolat, Bp. 1965.) 278-787. o.
4. *A háborúk világtörténete. Katonai újítások, amelyek megváltoztatták a történelem menetét.* (Corvina, Bp. 1992.) 96-99. o., 103-106. o.
5. Regan, Geoffrey : i. m. 1993. 191-197. o.
6. Keegan, John: *Az amerikai polgárháború*. Akadémiai, Bp. 2012.
7. Kennedy, Paul : *A nagyhatalmak tündöklése és bukása*. (Akadémiai, Bp. 1992.) 172-176. o.
8. Boritt, G. S. : *Miért vesztett a Könföderáció?* Századok, 1994/2. 448-454. o.
9. Boritt, G. S.: „És elérkezett a háború”? Abraham Lincoln és az egyéni felelősség kérdése. *Aetas*, 2001/2. 199-215. o.
10. *Az észak-amerikai polgárháború magyar katonái*. In : Magyarország hadtörténete, I. kötet (Zrínyi, Bp. 1984.) 574-581. o. **K**
11. *Szöveggyűjtemény az Amerikai Egyesült Államok történetéhez* i.m. 2001. 187-97. o.
12. Magyarics Tamás: i. m. 2014. 95-104. o. **K**
13. Vida István Kornél: i.m. 2001. 172-175. o.
14. Armitage, David: *Polgárháborúk. Az eszmékben élő történelem*. Rubicon Intézet, Bp. 2022. 111-117. o.
15. Vida István Kornél: Abraham Lincoln és az Unió tábornokainak viszonya az észak-amerikai polgárháborúban. *Hadtörténelmi közlemények*, 2002/1. 111-143. o.
16. Vida István Kornél: *Világostól Appomatoxig. Magyarok az amerikai polgárháborúban*. Akadémiai, Bp. 2011..
17. Hubbard, Ch. M. (Szerk.): Abraham Lincoln átformálja az elnöki hivatalt. *KLIÓ-Történelmi szemlélő folyóirat*, 2004/3. 1267-131. o.
18. Sven Beckert: A gyapottermelés világhálózatának helyreállítása az amerikai polgárháború idején. A tanulmányt ismerteti: Fodor Mihályné. *Klió-Történelmi szemlélő folyóirat*, 2006/1. 142-147. o.
19. John Keegan: Az észak-amerikai polgárháború katonaföldrajzi vonatkozásai. A tanulmányt ismerteti: Vida István Kornél. *Klió-Történelmi szemlélő folyóirat*, 2000/1. 89-94. o.
20. Stephen Beszedits: Magyar katona a Könföderáció fogságában. A könyvet ismerteti: Vida István Kornél. *Klió-Történelmi szemlélő folyóirat*, 2001/3. 108-115. o.
21. Paul Aron: i.m. 2001. 118-126. o.

